

Sygn. akt III AUa 58/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Krystyna Smaga
Sędziowie:	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska SA Bogdan Świerk (spr.)
Protokolant: st. prot. sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 6 marca 2013 r. w Lublinie

sprawy O. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do renty rodzinnej

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 22 listopada 2012 r. sygn. akt VII U 3259/12

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

III AUa 58/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 lipca 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił O. M. prawa do renty rodzinnej. Według organu rentowego ubezpieczona nie spełniła wszystkich ustawowych przesłanek prawa do tego świadczenia bo, gdy w dniu 18 czerwca 2012 r. ukończyła wiek 25 lat życia to była wtedy studentką przedostatniego roku studiów.

W odwołaniu od tej decyzji O. M. zakwestionowała poprawność wymienionej decyzji. Ubezpieczona wskazała, że w miesiącu czerwcu 2012 r. zaliczyła sesję egzaminacyjną i została wpisana na ostatni rok studiów. W jej ocenie

powinno jej przysługiwać prawo do renty rodzinnej.

Wyrokiem z dnia 22 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił decyzję zaskarżoną odwołaniem w ten sposób, że ustalił O. M. prawo do renty rodzinnej od dnia 9 lipca 2012 r.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na poniższych ustaleniach faktycznych oraz ich ocenie prawnej: O. M. urodziła się w dniu (...)r. Od dnia 10 października 2003 r. ma ustalone prawo do renty rodzinnej, które trwało do dnia 30 czerwca 2012 r. W dniu 9 lipca 2012 r. O. M. wystąpiła do pozwanego z wnioskiem o ustalenie jej prawa do renty rodzinnej na dalszy okres. Do wniosku dołączyła zaświadczenie (...) Przyrodniczego w L. Wydziału O. i (...) z którego wynikało, że w roku akademickim 2011/2012 jest ona studentką pierwszego semestru I roku studiów stacjonarnych drugiego stopnia trwających 1,5 roku. Jako przewidywany termin ich ukończenia wskazano datę 30 września 2013 r. W dacie ukończenia 25 lat życia O. M. – w dniu 18 czerwca 2012 r. – była w trakcie sesji egzaminacyjnej, którą zaliczyła w terminie i została wpisana na drugi semestr studiów.

Sąd Okręgowy podzielił pogląd wypowiedziany przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 23 lutego 1989 r. sygn. akt III UZP 3/89 zgodnie z którym studentka która na przedostatnim roku studiów w miesiącu czerwcu zdała wszystkie wymagane egzaminy i która ukończyła 25 lat studiów przed rozpoczęciem zajęć w nowym roku akademickim zachowuje prawo do renty rodzinnej do zakończenia ostatniego roku studiów. W ocenie sądu pierwszej instancji wykładnia prawa wskazana w cytowanej wyżej uchwale Sądu Najwyższego znajduje zastosowanie przy rozstrzygnięciu o obecnym roszczeniu wnioskodawczynie. Skoro więc O. M. zdała w terminie wszystkie egzaminy i została wpisana na drugi semestr studiów to tym samym była studentką ostatniego roku studiów a przez to spełniła wszystkie ustawowe przesłanki prawa do renty rodzinnej. Z tej przyczyny Sąd Okręgowy zmienił kwestionowaną przez ubezpieczoną decyzję i ustalił jej prawo do renty rodzinnej.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wywiódł pozwany organ rentowy, który wnosił o zmianę tego wyroku i o oddalenie odwołania.

Skarżący zarzucił:

- naruszenie prawa materialnego – przepisu art. 68 ust.2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej podawanej jako ustawa o FUS) przez jego niewłaściwe zastosowanie, oraz
- sprzeczność ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez przyjęcie, że wnioskodawczynie ukończyła 25 lat życia będąc na ostatnim roku studiów.

W uzasadnieniu apelacji pozwany wskazał, że nie podziela argumentacji podanej przez sąd pierwszej instancji. Zaświadczenie wystawione przez (...) Przyrodniczy w L. w dniu 6 lipca 2012 r. stwierdzało, że wnioskodawczynie była studentką pierwszego semestru I roku studiów stacjonarnych oraz, że po zaliczeniu wszystkich egzaminów została wpisana na drugi semestr studiów stacjonarnych drugiego stopnia. Dlatego, według skarżącego, ustalenie ubezpieczonej prawa do renty rodzinnej nastąpiło z naruszeniem prawa materialnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje: przepis art. 68 ust.1 ustawy o FUS normuje przesłanki prawa do renty dla dzieci własnych, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobionych. Zasadą jest, że prawo do tego świadczenia dla dziecka, które ukończyło 16 lat życia ale pobiera nauki w szkole trwa do ukończenia tej nauki lecz nie dłużej niż do osiągnięcia 25 lat życia. W ustępie 2 omawianego przepisu jest zawarty jedyny wyjątek od tej zasady, ten mianowicie, że gdy dziecko osiągnęło 25 lat życia będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej to prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego (ostatniego) roku studiów.

W orzecznictwie sądowym ustabilizowany jest pogląd, że ustalenie daty w której dziecko pobierające rentę rodzinną było na ostatnim roku studiów w rozumieniu art.68 ust.2 ustawy o FUS następuje na podstawie wpisu na ostatni rok studiów dokonanego w oparciu o regulamin obowiązujący daną uczelnię, a osoba która ukończyła wiek 25 lat życia po ukończeniu nauki na przedostatnim roku studiów a przed rozpoczęciem zajęć na ostatnim roku nie traci uprawnień do renty rodzinnej. W tym zakresie można powołać się nie tylko na uchwałę Sądu Najwyższego przytoczoną w motywach zaskarżonego wyroku ale także na wyroki tego sądu: z dnia 8 sierpnia 2007 r. II UK 15/07 – LEX 454761 czy z dnia 3 marca 2011 r. II UK 303/10 – LEX 1130902.

Zatem rozstrzygnięcie o zasadności apelacji a tym samym o roszczeniu O. M. wymaga poczynienia ustaleń faktycznych nie dokonanych przez Sąd Okręgowy.

Zgodnie z § 23 ust.1 i ust.2 regulaminu studiów (...) w L. (jego strona internetowa oraz wydruk z niej – k. 32 i n. akt sprawy) okresem zaliczeniowym jest semestr a warunkiem zaliczenia semestru jest uzyskanie pozytywnych ocen ze wszystkich egzaminów i zaliczeń w terminie ustalonym w organizacji roku akademickiego oraz uzyskanie odpowiedniej liczby punktów (...).

Wnioskodawczyni przyznała fakt (rozprawa apelacyjna), że po ukończeniu 25 lat życia zdawała jeszcze dwa egzaminy. A więc w dniu 18 czerwca 2012 r. była ona nadal studentką przedostatniego roku studiów - pierwszego semestru studiów drugiego stopnia, trwających w sumie 3 semestry – bo nie było jeszcze podstaw do zaliczenia na jej rzecz tego pierwszego semestru. Do jej sytuacji nie można zatem zastosować wykładni prawa wskazywanej w wyżej wymienionych wyrokach Sądu Najwyższego, a także w uchwale tego sądu podanej przez Sąd Okręgowy. Oznacza to, że pozwany organ rentowy prawidłowo odmówił ubezpieczonej ustalenia prawa do renty rodzinnej bo nie spełniała ona wszystkich przesłanek tego prawa. Odmienny wyrok Sądu Okręgowego został więc wydany z oczywistym naruszeniem prawa materialnego, przepisu wskazanego w apelacji. Taka wykładnia art. 68 ust. 2 ustawy o FUS nie uzasadnia zarzutu nierównego traktowania osób które w dniu ukończenia 25 lat życia były na przedostatnim roku studiów (zob. cytowany wyżej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2011 r.).

W prawie ubezpieczeń społecznych nie znajdują zastosowania klauzule generalne w postaci zasad współżycia społecznego czy też jakichkolwiek innych zasad słuszności.

Albo są spełnione przesłanki prawa do świadczenia i wtedy prawo to jest ustalane albo też wobec braku spełnienia choćby jednej z takich przesłanek prawo do świadczenia nie powstaje i wówczas nie można ustalić jego istnienia.

Może także być i tak, że sytuacja materialna wnioskodawczyni jest trudna – jej ustalenie nie było potrzebne w sprawie niniejszej – ale w żaden sposób nie uzasadnia to swoistego naginania prawa ubezpieczeń społecznych. W takim przypadku wnioskodawczyni powinna poszukiwać pomocy w ramach stypendium socjalnego na uczelni albo (bądź także równolegle) w organach pomocy społecznej. Wykładnia funkcjonalna przepisu art. 68 ust.2 ustawy o FUS nie może przekreślać literalnego jego brzmienia.

W tej sytuacji wszystkie zarzuty podniesione w apelacji są uzasadnione co powoduje, że apelacji tej nie można było odmówić słuszności.

W jej uwzględnieniu orzekając reformatoryjnie należało zmienić zaskarżony wyrok przez oddalenie odwołania wnioskodawczyni.

Z tych zatem względów i z mocy art. 386 § 1 kpc Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.